

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כד.

עין משפט
נר מצוה

יח א מ"י פ"ו מהל'
טומאת מח ה"ל ד'

רבינו חננאל

ושנין איפוך ואימא הכי
הא מתני דקתני אובלת
בתרומה, ר' יהודה הוא
דלא חייש למיתה, והאי
מאיר דחייש למיתה,
התניא עשאה לבהמה
דופן לטובה, ר' מאיר
פוסל ור' יהודה פשיט.
ואסיקנא ר' מאיר למיתה
חייש, לבקיעת נוד לא
חייש, ואסיקנא לר'
יהודה, לעולם לא חייש
למיתה, ואמאי אסר כיון
מטוס דלית ליה בריה,
פ"י מי יברר לנו כי
דואי היין הנשאר הוא
התרומה והמערש, שמא
איתו ששתה הוא היה
התרומה והמערש, וכבר
פירשנוהו בחיטות חולין
ובכמה מקומות, לפיכך
לא האריכו בה פשוט.
וזה שאמר לכשיבקע הנוד,
אם ישאב ויתנה הוא
שנתה טבלין שכבר נקבע
הנוד, אבל כל זמן שהנוד
קיים אינו טבלין, דאמרין
הנה התרומה והמערש
בניד, (א"ה דתנן כיום
הכופרים: ר' יהודה אומר
אף אשה אחת מתקנין
לי שסא תמות אשתה,
מעלה עשו בכפרה, ואיבא
דאמרי אפר' ר' אחא בר
יעקב וכו'), פ"י הבהמה
מחיצה כרדי שמים הוא,
ועמידתה ברוח הוא.

16 נהלא דליל לבדו דרית
קמיר וזה דתנן וכו'.

בין ירדו ללא ירדו ומיהו טעם זה לא יתכן גבי אס' נא חסס נמי ממני
החס כלל ענין וחשיב ליה ברירה והא דפרקי במרוצה (ב"ק דף
ט"ז:) דר' יוחנן אדר' יוחנן כההיא דכל המתלקט ובהיא דלחין
שחלקו לקוחות הן ולא מחלק בין זו לזו משום דכל המתלקט מברר
דבריו בפירושו (ס' וסומקן להחבר ע"י
מלאך) ניחא ליה למימר לעולם דכל
הנלקט דקתני ועוד ניחא ליה למימר
לעולם לא תיפוך ועוד דאפי' הוה
מחלק אכתי קשה ליה מההיא דלמר
ר' יוחנן בריש כל הגט (גיטין דף
כה:) אף אחרון אינו פוסל משום
דלחין ברירה אפי' ע"ש שמכר דבריו
כשאומו ר' חוה שאלה אגרס ע"י
ומיהו כי מלריך בריש כל הגט תרי
מילי דר' יוחנן הוה ליה למימר
לריעותא דמההיא דלקוחות הן לא הוה
שמעין דאף אחרון אינו פוסל מטעם
דפרישית ועוד יש לומר דהא דדייק
ליה לרבי יהודה ברירה מיהא דלמי
מיימ' הוה גיטא היינו משום דמוקין
פרק מי שחמו (שם דף ע"ג:) כזומר
מעט שאני בעולם דהיינו שעה אחת
קודם מיתתו שלא היתה השעה
מזכרת ולכסוף כשמת אמר' הובר
הדבר שחמה דלא מהי פוסל ומלי
טעם זה אין לקדקד מדשמואל ומכל
מקום פ"י הקונ' אמר דהא בריש כל
הגט (שם דף כה:) כההיא דהריני
נועלך ע"מ שירנה אבא ובההיא
דככל מערבין (עירובין דף לו:) כההוא
דאס' נא חסס למזרח אע"ג דהוי
תנאי משמע דלא מהי למאן דלית
ליה ברירה ואס' תאמר דהכל לא
חייש ר"מ למיתה ובפרק ארבעה
אמין (גיטין דף כו:) תנן ד' אמין
שנים מהן גשואין שמי אחיות ומין
הגשואים אחיות הרי אלו מוללות ולא
מחייבות ומפרש החס בגמרא משום
דקסבר אסור לגטל מנות יבמין
דלילמא אדמיניסס חד מיימ' אידך
וקטלת מנות יבמין והיה משנה
רבי מאיר כדמוכח בפ"ב דיבמות
(דף י"ח.) משום דקסת' מחני' ר"מ ויש

אוסרין, ואמרין גזרה שמא יבקע הנוד ולא יבא ליד ברירה
ונמלא שמה טבליס, אלמא ר' יהודה חייש לבקיעת הנוד וכל שכן
למיתה אס' ור' מאיר לא חייש: א"ש. לא שנינו אבי כדקאמרת
אלא איכא שנינו אבי הא דלא חייש ר' יהודה והא דחייש ר"מ
ולאו מהלוקח יין שנינו אבי אל
מהן דסוכה דר' יהודה לא חייש ור'
מאיר חייש: קשיא דרבי מאיר.
דבקיעת נוד ארבי מאיר דסוכה:
דלית ליה ברירה, ואפי' אינו נבקע
אסור: לכשיבקע, נזין בדבר כלומר
דלא חיישין לה: מתקנין לו.
מומין לכהן גדול מערב יוה"כ: שם
סמוא אשמו. וכתיב (ויקרא טו) וכפר
בעדו וכעד ביתו ביתו זו היא אשתו:
כפרה, ככפרת יום הכפורים עשה
בו מעלה זו שחטש בה בנימדי דלא
חייש בעלמא: ופרקיין בין למ"ד
טעמא דר' מאיר משום שמה מברח
בין למ"ד משום שמה תמות מרייהו
מפרשי לרבי מאיר דמדאורייתא
מחייא היא ורבנן גזר שמה מברח
או תמות מניה גבי סוכה מבו
וביראות דר' מאיר לחומרא אכל גבי
גולל ר' מאיר מקיל וכיון דמדאורייתא
בטיל היאך יכול לטהרו מניד טומאת
גולל אלמא תנן בעירובין דבר שיש
בו רוח חיים טעמא משום גולל ור'
מאיר מטרה, וה"ה דמאי למיפוך
ממתניתא דלעיל דקתני ולא גולל לקבר
אלא ממחני' אלימא ליה לאקשוי
ועוד משום דקתני מטרה נהדיא
לשן קולא: רוח חיים לאו בניד אדס'
הוא שהרי אין רוח בניד לנפשו:
העומד ברוח, על ידי רוח: לאו
מחילה היא, דעיקר עמידתה דבר שאין
בו ממש הוא: דאוקמה נודו פסות.
סמך הדופן על הנוד מפוח כרוח:
הרי

לומר דלכילי עלמא חייש' החס למיתה דלאחר שייסם לאחת פעמים שממחין השני זמן גדול מחלחין ומלייסי ומיישיין שמא ימות בימיים
אכל שמה ימות בזמן מועט לא חיישין כבקיעת הנוד דהכל וא"ת והא לא חייש ר"מ לשמא מת דומן מרוצה בפרק כל הגט (שם דף כה.)
דקתני בת ישרא' למדינת הים אובלת בתרומה כחוקת שהוא קיים ואבי לא מפליג החס כל שמה מת לשמא
ימות וסוגיא דשמעתין דפרק שני דיבמות כאבי דמשמע דקינלה אבי מרבה ו"ל דאבי מדמה פרק כל הגט שששא דשמא מת דומן מרוצה
לשמא ימות לאלתר דמאן דחייש להאי חייש אכל פשיטא דלא לגמרי דמני שמה מת לשמא ימות לאלתר דהא רבי יהודה דחייש
לשמא ימות לאלתר גבי בקיעת הנוד ואס' תימאי לומר דחייש נמי לשמא מת לאלתר א"כ אשת כהן שילא בעלה מפתח ביתה לא תאכל
בתרומה מכיון שנחשלה בעלה מעיניה ור' יוחנן שיהא בעלה תמיד לפניו כשהיא אובלת: ר"ב' יהודה ורבי יוסי ור"ש אוסרין, הא
דבעי למימר בשמעתין ובעירובין (דף לו:) ובגיטין (דף כה.) ובמרוצה (ב"ק דף ט"ז.) טעמא דר' יהודה משום דלית ליה ברירה אע"ג
דקתני כהדיא משום בקיעת הנוד דכוותי' אשכחן טובא שאין הגמרא חושב עיקר טעם איתו טעם המפורש במשנה פרק התערוכות
(ומהם דף ע"ג.) גבי אברי תמימה שנחשבו כצברי בעל מוס ובפרק שלשי דשבושות (דף כ"א:) גבי שבושה שלא אוכל ואלכל כל שהוא חייב
דברי ר"ע ובפרק שני דמכות (דף ט"ז.) גבי כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב ר' שמעון אומר כל שהוא וא"ת אי רבי יהודה לית ליה ברירה
אלמא סבירא ליה כר' יוחנן דבריש כל הגט (גיטין דף כה.) ובפרק מעשר בהמה (בבב"ב דף ט"ז.) דאמרין האמין שחלקו לקוחות הן ומחזירין
זה לזה ביובל אס' כן היאך מלא ידיו ורגליו בבית המדרש דלא משכחת דמייתי בכורים אלא חד נר חד עד יוהשע בן נון דבפרק החובל
(ב"ק דף ט"ז.) אית ליה לר' יהודה קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי גבי דין יוס או יומים וכן נמי לר' יוסי דמסקפא ליה החס אי קנין
הגוף דמי או לאו והכל לית ליה ברירה ובי האי גוונא דיין כסוף השולט בגניטין (דף מה.) ו"ל דמדנין יוס או יומים אין ללמוד בעלמא
אלא גבי מילי דעבד למוד דהתם כתיבי קראי דכספו ותמת ידו ומחיי טעמא לא מיימ' לה כההוא כי מיימ' היא דשדה אחוה
ועוד יש לומר דדוקא ר' יוחנן הוא דלית ליה הך קברא דמשום דלקוחות הן מחזירין זה לזה אכל אינו אמוראי הוה אמרי
דאע"ג דאין ברירה אין מחזירין כדקאמר' בריש כל הגט (שם דף כה.) ובפרק מעשר בהמה (בבב"ב דף ט"ז.) דמכר הוא דלמר רחמנא
דליהדר' ביובל ירושה ומתנה לא ור' יוחנן לא קשיא מרבי יהודה דהוה מפרש טעמא משום בקיעת הנוד מיהו לא יתכן טעם זה
לר' יוסי דע"כ לית ליה כמו שאפרש וא"ת דהכל לית ליה לר' יוסי ברירה ובפרק מי שחמו (גיטין דף ע"ג:) אית ליה ברירה דתנן
ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיימ' הוי גיטא ולמאן דמחלק בריש כל הגט (שם דף כה.) בין תולה בדעת עלמא לתולה
בדעת יוס' אחרים ניחא ורבה דלא מפליג החס מפרש טעמא (מ' משום בקיעת הנוד ורבה מפרש טעמא) פרק בכל מערבין (עירובין דף לו:) משום
דבעיין ראשית ששיריה יוכרין ומיהו אכתי קשה דבפרק בכל מערבין (שם) משמע דלית ליה ברירה לר' יוסי גבי מעשר שיש לי בבית
מחולל על סלע שפעלה כדמי מן הכיס ר' יוסי אומר לא חילל ויש לחלק משום כההיא דמי שחמו הדבר עומד להתברר כדא"ה שיהי או ימיה או
ימות ויש ליה ברירה טפי מההיא דקלע שפעלה כדמי מן הכיס שמה לא יתברר הדבר לעולם דמי האי גוונא טבל למך דשמואל אדשמואל:
תלמוד